

L5 Systém italských vokálů

Pačesová 1992, s. 4-12

Radimský 2018, s 52-64

Srov. Albano Leoni, Maturi 45-52

1. Klasifikace vokálů

- Podle **tvary rtů**:

samohlásky labializované /u/ x nelabializované /i/, otevřené /ɛ/ x zavřené /e/

- Podle **horizontálního** posunu jazyka jsou samohlásky:

přední: /i/ *vino*, /e/ *elefante*, /ɛ/ *erba*,

střední: /a/ *patata*

zadní: /u/ *tu*, /o/ *orecchio*, /ɔ/ *occhio*

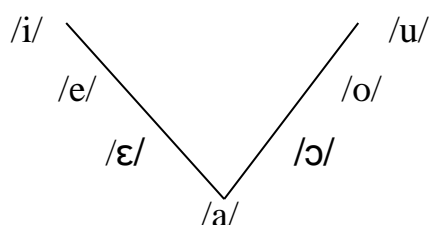
- Podle **vertikálního** posunu jazyka jsou samohlásky:

vysoké: /i/, /u/

středové: /e/, /ɛ/, /o/, /ɔ/

nízké: /a/

2. Systém italských vokálů

Italský vokalický systém s fonologickým protikladem otevřených a zavřených vokálů je výsledkem vývoje latinského vokalického systému s fonologickým protikladem krátkých a dlouhých vokálů:

Latina:	ī	ī	ē	ě	ā	ǎ	ō	ō	ū	ū
	↓	↘ ↙	↓	↘ ↙	↓	↘ ↙	↓	↘ ↙	↓	
Italština:	/i/	/e/	/ɛ/	/a/	/ɔ/	/o/	/u/			

Srov. český vokalický systém a jiné, složitější vokalické systémy: fonologický protiklad otevřeného a zavřeného *e* a *o* a nosové samohlásky ve francouzštině (*langue*, *mon*, *un*, *une*, *un peu*, *jeune*, *petit(e)*), a další odlišnosti ve vokalickém systému angličtiny nebo němčiny).

3. Kvantita/délka (*durata*) italských vokálů

- Obecně se rozlišují samohlásky **dlouhé** – v **přízvučných otevřených** slabikách, a **krátké** – ve všech ostatních pozicích. (Srov. český vokální systém s fonologickým protikladem délky. Rozdíl v kvantitě není tak výrazný jako v češtině.) Tato klasifikace vyžaduje upřesnění. Na **kvantitu samohlásek** má výrazný vliv **kvantita souhlásek!!!** (srov. níže)
- **Délka** samohlásky je určována pozicí přízvuku a souhláskovými segmenty, které následují po ní. Dlouhou samohlásku však nelze definovat jako dvojnásobek délky samohlásky krátké. Odtud dělení italských samohlásek na **dlouhé, polodlouhé, krátké**:

- **Dlouhá** samohláska se může vyskytovat **JEN** v **přízvučné otevřené** slabice:

Př.: a-mo-re, a-mi-co, Ma-ri-a, pa-ro-la, pa-ta-ta, scri-ve-re

ALE ne všechny samohlásky pod přízvukem jsou dlouhé. Sleduj charakter přízvučné slabiky:

Př.: co-pia, di-ta, mo-to, no-no, to-no
cop-pia, dit-ta, mot-to, non-no, ton-no
città, perché, così, percìò, più

Přízvučná slabika (podtržená) ve druhém řádku příkladů je zavřená, přízvučná slabika ve třetím řádku je koncová. Srovnej dále o výskytu krátké samohlásky.

- **Polodlouhé** samohlásky se vyskytují v následujících pozicích:

1. V **přízvučné** slabice před /l/, /r/, /m/, /n/

Př.: al-bero, al-to, al-tro, orr-ca, url-lo, bomm-ba, tromm-ba, venn-ti, denn-ti

2. V **přízvučné** slabice před /k/, /g/, /j/, /ts/, /dz/, které jsou v italštině vždy zdvojené (geminované), od ostatních geminovaných se však liší tím, že předchozí slabika zůstává otevřená:

Př.: a-glio, pa-glia, co-glie-re, fo-glio, vo-glia,
pu-gno, ba-gno, ca-gna, ver-go-gna, bi-so-gno le-gno, so-gno
pe-sce, cono-sci
amici-zia, leggere-zza
mez-zo

3. V **přízvučné** slabice před **souhláskovými skupinami** (v příkladech jsou podtržené):

Př.: la-dro, li-bro, li-tro, ve-spa, po-sta, fine-stra

- **Krátká** samohláska se vyskytuje:

1. V **nepřízvučné** slabice (v příkladech jsou podtržené):

Př.: a-mo-re, a-mi-co, Mari-a, pa-ro-la, pa-ta-ta, scri-ve-re

2. V přízvučné slabice **před geminovanou** (zdvojenou) souhláskou (srov. výše):

Př.: coppia, ditta, motto, nonno, tonno
babbo, legggere, piccolo, bello, mamma, letto, seppia, cassa

3. V přízvučné slabice **na konci** slova (srov. výše):

Př.: città, perché, così, perciò, più